

Yttrande

Datum
2024-06-26

Vår beteckning
2024-853.2

Fredrik Holmqvist, 0381-36260

Er beteckning: KN2024/01391

Regeringskansliet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
alexandra.venander@regeringskansliet.se
jonathan.andersson@regeringskansliet.se

Remissvar angående promemorian ”Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret”

Bakgrund

Klimat- och näringslivsdepartementet har den 24 juni inkommit med en begäran om yttrande angående promemorian ”Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret”.

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet senast 4 oktober 2024.

Yttrande

Myndighetsnämnden i Eksjö kommun lämnar följande yttrande.

Anmälningsplikt i stället för tillstånd

Nämnden anser att det är viktigt att försvaret kan bedriva sin verksamhet för att uppnå sitt syfte dock ser nämnden vissa risker med att undanta ändringar och troligen utökningar av tillståndspliktiga verksamheter från kraven på MKB och andra processuella regler kring miljöbedömningar samt att nya och ändringar av tillståndspliktiga verksamheter endast ska omfattas av anmälningsplikt.

EG-domstolen har understrukt att MKB-direktivet har ett brett tillämpningsområde och syfte. Domstolen försöker säkerställa att medlemsstaternas handlingsutrymme inte åsidosätter direktivets syfte, vilket är att inget projekt som kan antas medföra betydande påverkan på miljön i den mening som avses i direktivet får undantas från kravet på miljökonsekvensbeskrivning annat än om projektet i fråga, på grundval av en helhetsbedömning, kan antas vara sådant att det inte kan ha betydande påverkan på miljön.

Enligt MKB-direktivet gäller som huvudregel att medlemsstaterna för projekt som anges i bilaga II får bestämma om det krävs en miljökonsekvensbedömning antingen genom granskning från fall till fall, eller genom gränsvärden eller kriterier som fastställs av medlemsstaten, eller en kombination av dessa. I artikel 1.3 får medlemsstaterna, efter bedömning från fall till fall och inom ramen för den nationella lagstiftningen, besluta att inte tillämpa direktivet på projekt som avser det nationella försvaret om de anser att det skulle inverka negativt på detta syfte. EU-domstol har dock uttryckt att undantag från direktivet ska tillämpas restriktivt.

Premorian svarar på detta enligt nedan:

För att kunna medge undantag krävs även att en tillämpning av direktivet skulle få en negativ inverkan på försvaret, även här avses det militära försvaret. Det bör därför vara en förutsättning att tillämpningen av bestämmelserna om miljöbedömning skulle få en negativ inverkan på försvaret. En anmälan om undantag bör innehålla de uppgifter som behövs för den bedömning som försvarsinspektören för hälsa och miljö ska göra. Detta innebär att det behövs underlag som visar vilka av kraven som skulle få en negativ inverkan på försvaret och varför en sådan inverkan skulle uppstå. Ett centralt kriterium för att undantag ska komma i fråga är att det är tidskritiskt att en verksamhet eller åtgärd behöver genomföras. Det kan till exempel vara fråga om en verksamhet eller åtgärd som är så brådskande att det kan motivera att det inte görs någon specifik miljöbedömning eller bedömning av om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Dessutom avser förslaget en tillfällig ändring för att sedan återgå till nuvarande utformning efter 5 år. Undantag ska prövas från fall till fall efter uppsatta kriterier, samt inom undantagsregeln i artikel 1.3 i direktivet, dvs om tillämpning av direktivet skulle inverka negativt för det nationella försvarets syfte. Premorian är tydlig i sitt syfte och ändringen kan anses vara ett restriktivt undantag från direktivet.

Remisser och möjlighet att yttra sig om anmälan

I förordning om miljöfarliga verksamheter och hälsoskydd framgår av den 26 § att:

”26 § De statliga och kommunala myndigheter samt organisationer och enskilda som kan ha ett särskilt intresse i saken skall på lämpligt sätt och i skälig omfattning ges tillfälle att yttra sig över en anmälan.”

Ändringar angående yttrandetiden i 26 § föreslås.

”8 § Försvarsinspektören för hälsa och miljö ska på lämpligt sätt och i skälig omfattning ge de statliga och kommunala myndigheter samt organisationer och enskilda som kan ha ett särskilt intresse i saken tillfälle att yttra sig över en anmälan enligt denna förordning. Om ärendet är brådskande får tiden

för yttrande begränsas.”

Vid bedömningen ska beaktas om ärendet bör handläggas mer skyndsamt på grund av den anmälade myndighetens behov. Det kan till exempel innebära att de myndigheter som ska ges tillfälle att yttra sig behöver prioritera detta ärende framför annat arbete. Det ska dock fortfarande vara en skälig tid för yttrande och rättssäkerheten får inte eftersättas.

Föreslagen bestämmelse kräver att arbetsuppgiften prioriteras framför andra arbetsuppgifter. Svarstiden kommer också troligen vara kort. Förslaget lyfter dock att det är viktigt att rättssäkerheten inte eftersätts på grund av den nya bestämmelsen. Premorian saknar en konsekvensbedömning för hur detta påverkar kommunerna och om kommunernas förmåga att hantera de kortare svarstiderna. Vilka skäl som anger om ärendet är brådskande eller vad som anges utgöra en grund för den anmälade myndighetens behov är dessutom ospecificerat.

Kommunerna kommer behöva prioritera detta framför andra ärenden, krävs exempelvis ändringar av eller nya detaljplaner kommer relativt små kommuner med få resurser påverkas mer. En ökad mängd ärenden/remisser kan därmed påverka vårt ordinarie uppdrag och kärnverksamhet. Här blir det viktigt att kommunerna blir involverade tidigt om det behövs för att kunna planera arbetet och de processer som behövs.

Arbetsbelastning och kompetenskrav

Förslaget ställer mycket stora krav i flera led bl.a. på försvarsinspektören och regeringens förmåga och kapacitet att hantera den ökade mängden ärenden samt komplexiteten i dessa ärenden. Ärendena kommer att vara brådskande samtidigt som de kan innehålla svåra avvägningar av behovet av försvarsberedskap jämfört med risken för påverkan på människors hälsa och miljön. Regeringen behöver alltså ha miljö- och försvarsmässig kompetens och juridisk kompetens tillgänglig med kort varsel. Nämnden anser dock att det är bra att premorian lyfter behovet av att tillsätta tjänster inom både försvarsinspektören och Regeringskansliet för hanteringen av den ökade arbetsbelastningen som förslaget innebär.

Tiden

Premorian lyfter in tiden som en viktig aspekt och nämner bland annat provotiden/handläggningstiden hos länsstyrelsens miljöprövningsdelegation som ett ”hinder” med hänsyn till tidsaspekten och att denna kan minskas med förslaget att tillfälligt låta tillståndsplikten omvandlas till anmälningsplikt och därmed hanteras av försvarsinspektören.

Långa handläggningstider hos överprövningsmyndigheter är inte bara ett problem för försvaret utan ett nationellt problem för rättssystemet och den demokratiska funktionen i sin helhet. Att få sin sak prövad kan idag innebära långa väntetider, vilket också leder till att aktörer drar sig från att överklaga beslut. Detta är inte bra ur ett rent demokratiskt perspektiv och kan på sikt även skada myndighetsutövningen som i delar får stöd från domsluten i överprövningarna. Här önskar nämnden att handläggningstiderna på våra överprövande myndigheter utreds och om det finns skäl, tillsätta resurser för att avhjälpa bristerna. Det skulle underlätta för hela samhället om överprövningar inte drog ut på tiden.

FÖR MYNDIGHETSNÄMNDEN

Fredrik Holmqvist
Miljö- och hälsoskyddschef